

ADAM OPOLSKI***(1955–2005)**

Adam Opolski urodził się 5 kwietnia 1955 r. we Wrocławiu, gdzie po ukończeniu szkoły i zdaniu matury w roku 1974 rozpoczął studia na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego. Studia na kierunku biochemicznym ukończył w 1979 roku obroną pracy magisterskiej pt. „Metoda ilościowego oznaczania wolnej asparaginy i glutaminy w surowicy krwi przy zastosowaniu techniki chromatografii cienkowarstwowej. Zmiany poziomu tych aminokwasów w czasie przeciwnowotworowej terapii preparatem L-asparaginazy”. Część doświadczalną pracy wykonał jako wolontariusz w Zakładzie Immunologii Nowotworów, w którym został zatrudniony na stanowisku asystenta w tym samym roku.

Od początku swej pracy wykazywał zainteresowanie badaniami w dziedzinie onkologii i niezwykle aktywność, nawet pasję do pracy badawczej. Jako kierujący Zakładem Immunologii Nowotworów ze zrozumieniem i podziwem obserwowałem Jego działalność badawczą, umiejętne dysponowanie własnym czasem pracy, niezwykle uczynność wobec członków zespołu zakładowego.

Pracę doktorską pt. „Zróżnicowana ekspresja antygenów zgodności tkankowej na powierzchni prawidłowych i nowotworowych komórek myszy” obronił w 1985 roku, uzyskując stopień naukowy dr n. przyr., nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu. W ciągu tego okresu ujawnił także swój niezwykle talent muzyczny – zachwycał nas swym śpiewem piosenek studenckich i kabaretowych akompaniując sobie na gitarze, w którym wyrażał z afektem nie tylko ich nastrój, ale własną, niekiedy wzruszającą interpretację.

Wkrótce po obronie pracy doktorskiej kontynuował swe badania w ramach studium podoktorskiego odbywanego w latach 1985 do 1986 w Instytucie Immunopatologii w Amsterdamie pod kierownictwem Pawła Ivanyi'ego. Przedmiotem badań była analiza antygenów zgodności tkankowej myszy transgeniczných. Do swego dorobku publikacyjnego przed doktoratem (7 prac) dodał 5 nowych publikacji, w których był autorem lub współautorem.

Ważniejszy dorobek naukowy pierwszego okresu badań to wykazanie ilościowych i jakościowych zmian w ekspresji antygenów kompleksu H2 u myszy, udowodnienie odwrotnej zależności pomiędzy ekspresją antygenów tworzących nowotworowi TTA, a antygenami kompleksu H2.

Pobyt zagranicą był przedłużony o kolejne prawie 9 lat, do roku 1995, kiedy wrócił do kraju, by kontynuować pracę w Zakładzie Immunologii Nowotworów. Przez prawie 8 lat przebywał w Paryżu, przez pierwszy okres zatrudniony był na stanowisku asystenta w Narodowym Instytucie Badań Naukowych i Medycyny Eksperymentalnej INSERM, kontynuując badania nad antygenami zgodności tkankowej w laboratorium kierowanym przez Dr M. Pla. Kolejny okres od roku 1990 do 1993: pełnił służbę medyczną na Oddziale Przeszczepów Szpiku w Centrum Onkologicznym w Villejuif, uczestnicząc w zabiegach przeszczepiania szpiku oraz w badaniach nad efektywnością stosowania leku Novantron w leczeniu chorych z rakiem piersi.

* Wspomnienie przedstawione na posiedzeniu Rady Naukowej Instytutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN im. Ludwika Hirszfelda we Wrocławiu w dniu 6 grudnia 2005.

Po powrocie z Francji w grudniu 1995 roku rozpoczął pracę w Zakładzie Immunologii Nowotworów. Włączył się aktywnie w bieżące prace w zespole zajmującym się oddziaływaniami pomiędzy bezpośrednim środowiskiem okołonowotworowym a komórkami nowotworowymi. Poza analizą fenotypu determinującego wzrost inwazyjny i przerzutowanie w badaniach zwracano uwagę na udział angiogenezy warunkującej realizację fenotypu inwazyjnego. Z powodzeniem wprowadził w Zakładzie technikę ortoprzeszczepów nowotworów mysich oraz ksenoprzeszczepów ludzkich komórek nowotworowych do myszy gołych. Przyczynił się znacząco do wprowadzenia nie tylko nowych modeli doświadczalnych do doświadczeń terapeutycznych, ale także zainicjował doświadczenia nad nowymi strategiami i programami terapii nowotworowej, wzbogacając stosowanie cytostatyków łącznie z witaminą D jako czynnikiem indukującym różnicowanie, genisteiną i innymi izoflawonami, wpływem miedzi w diecie na rozwój przerzutów, a także aktywnie w rozwój modeli doświadczalnych do badania efektywności terapii antyangiogennej.

W 1998 roku należał do laureatów zespołowej nagrody naukowej przyznanej przez Wydział VI Nauk Medycznych PAN za cykl prac nad rolą antygenu s Lewisa w procesie adhezji i przerzutowaniu komórek nowotworowych.

W roku 2002 uzyskał stopień naukowy dr habilitowanego nauk przyrodniczych w specjalności onkologia doświadczalna, przyznany przez Radę Naukową IITD, zatwierdzony przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułu Naukowego. Praca habilitacyjna pt. „Ocena przydatności modeli doświadczalnych w badaniach nad nowymi strategiami terapii przeciwnowotworowej” oparta była na wynikach opublikowanych Jego 15 prac doświadczalnych wykonanych w okresie 1995–2002.

Na stanowisko docenta w Zakładzie Immunologii Nowotworów został powołany uchwałą Rady Naukowej IITD dnia 20 listopada 2002 roku.

Od 1 stycznia 2002 roku powierzono mu funkcję p.o. Kierownika Laboratorium Immunologii Nowotworów, a od 1 maja 2004 roku powierzono mu funkcję Kierownika nowo powołanego Zakładu Onkologii Doświadczalnej na okres do 30.04.2008 roku.

Docent Adam Opolski niezmiennie aktywnie nawiązywał współpracę z wieloma grupami badawczymi w kraju i zagranicą zaangażowanymi w podobnym kierunku badań, co znalazło odzwierciedlenie w Jego bogatym dorobku publikacyjnym – ponad 100 opublikowanych prac oryginalnych, 19 przeglądowych, około 200 komunikatów przedstawionych przez Niego lub Jego uczniów na krajowych i międzynarodowych konferencjach, a także współautorstwo w 30 patentach. Brał udział w organizacji 8 konferencji naukowych. Prezentacje na międzynarodowych konferencjach naukowych zostały wyróżnione złotym medalem na 51 Światowej Wystawie Innowacji, Badań i Nowoczesnej Technologii w Brukseli „EURECA 2002” oraz srebrnym medalem „Silver Medal for the Invention” na Wystawie 51 TEX w Malesji w roku 2003 podczas „International Invention, Innovation, Industrial Design & Technology Exhibition I TEX 2003”.

Był kierownikiem lub wykonawcą 7 projektów badawczych, 3 projektów zamawianych przez Komitet Badań Naukowych, jednego projektu Fundacji na Rzecz Rozwoju Nauk Farmaceutycznych, jednego projektu europejskiego i jednego projektu NATO. Pod Jego kierunkiem przygotowano 2 rozprawy doktorskie, z których jedna zakończona została obroną pracy i przyznaniem stopnia naukowego dr nauk biologicznych (dr Anna Nasulewicz), druga praca wykonana pod Jego kierownictwem i zakończona będzie przedstawiona Radzie Naukowej Centrum Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie – Instytut Onkologii w Warszawie (lek. med. Marzena Pełczyńska). Uchwałą tej Rady Naukowej będę pełnił obowiązki promotora tego przewodu doktorskiego otwartego na wniosek Adama Opolskiego.

Dziewięciu studentów uczelni wrocławskich wykonało i obroniło prace magisterskie pod Jego kierunkiem i opieką, był opiekunem dwóch prac licencjackich. Współpracował aktywnie z profesorem Andrzejem Mazurem, z ośrodka francuskiego, Centre de Recherches en Nutrition Humaine d’Auvergne, Unité des Maladies Métaboliques et Micronutriments, INRA, THEIX. W ośrodku tym wykonana była część badań wchodzących w zakres dysertacji doktorskiej dr Anny Nasulewicz. Kopromotorem tej pracy był dr Andrzej Mazur, za pracę tę przyznany został także stopień doktora Uniwersytetu w Clermont Ferrand. Od 1 października 2004 roku zatrudniony był jako wykładowca na stanowisku profesora Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, w Instytucie Chemii i Ochrony Środowiska. Swoimi wykładami w dziedzinie biologii komórkowej i biologii molekularnej przyciągał uwagę i zainteresowania studentów tej uczelni, o czym świadczą otrzymane listy kondolencyjne.

Adam Opolski pozostaje w naszej pamięci jako niezwykle aktywny pracownik naukowy, wykazujący nie tylko inwencję i zdolność programowania własnych badań naukowych, ale także wyjątkowy talent w prowadzeniu studentów i młodych pracowników naukowych powierzonych Jego opiece, czy też wybierających Jego jako swego Mistrza, zafascynowanych nie tylko prezentowanym z pasją programem badań, ale także niezwykłą Jego osobowością. Należy do lojalnych pracowników naukowych, cechuje Go koleżeńskość, cieszy się uznaniem, sympatią zarówno młodych jak i swoich rówieśników i starszych kolegów zatrudnionych w Instytucie, jak i we współpracujących zespołach w kraju i zagranicą.

Pełnił funkcję członka I Lokalnej Komisji Etycznej ds. Doświadczeń na Zwierzętach oraz sekretarza Narodowego Komitetu ds. Współpracy z ICLAS powołanego przez Prezydium PAN. Był czynnym członkiem Polskiego Towarzystwa Immunologii Doświadczalnej i Klinicznej, Polskiego Towarzystwa Onkologicznego, Komisji Biologii Zwierząt Doświadczalnych Komitetu Genetyki i Patologii Molekularnej PAN, członkiem Grupy Trace Elements in Human Research INSERM.

Trudno nie tylko mnie, ale i innym – Jego współpracownikom, kolegom i przyjaciołom było się godzić z utrzymującą się od kilku miesięcy Jego nieobecnością. Nadal wydaje się, że On jest, choć świadomie unika spotkania z nami, ukrywając swe niedomaganie czy chorobę. Wybrał niezwykle trudną drogę samotnego godzenia się ze swym przeznaczeniem, nieuchronną koniecznością rozstania – pozostawienia grona współpracowników, kolegów, przyjaciół, a co na pewno najtrudniejsze i niewyobrażalnie tragiczne – opuszczenia ukochanych Swoich Najbliższych – małej Wiktorii i Jej Matki, naszej koleżanki Joanny.

Uczcijmy chwilą zadumy Jego trwającą i już niestety nieodwracalną nieobecność wśród nas.

Prof. dr hab. med. Czesław Radzikowski,
Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej im. Ludwika Hirszfelda,
Polska Akademia Nauk, ul. Rudolfa Weigla 12, 53-114 Wrocław